

ВИСНОВОК
антикорупційної експертизи проєкту постанови
Кабінету Міністрів України «Деякі питання управління об'єктами
державної власності»

Картка проєкту

Ініціатор(и) проєкту акта: Міністерство енергетики України	Мета проєкту акта – підвищення ефективності діяльності товариства, що утворюється, шляхом передачі повноважень з управління корпоративними правами, які належать державі у статутному капіталі Національної акціонерної компанії «Енергетична компанія України», до Фонду державного майна України	Проект постанови надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції відповідно до §37 ² Регламенту Кабінету Міністрів України
---	--	--

Резюме антикорупційної експертизи

Згідно з пояснювальною запискою Міністерство енергетики України розробило проєкт постанови з метою утворення акціонерного товариства «Енергетична компанія України» (далі – НАК «ЕКУ»), яке об'єднає низку державних компаній електроенергетичної галузі, зокрема й вугледобувних.

З цієї метою у п. 2 проєкту постанови пропонується до статутного капіталу НАК «ЕКУ» в рахунок оплати акцій додаткової емісії НАК «ЕКУ» передати 7 державних підприємств, а також пакети акцій, що належать державі у статутних капіталах публічного акціонерного товариства «Центренерго» та акціонерного товариства «Лисичанськвугілля», після чого статутний капітал НАК «ЕКУ» підлягає збільшенню і 100% його акцій стануть об'єктом великої приватизації.

НАК «ЕКУ» перебуває у стані припинення з 17.09.2014¹. Однак 10.11.2021 Урядом прийнято рішення про припинення процесу ліквідації компанії².

За результатами антикорупційної експертизи виявлено, що у проєкті постанови пропонується внести зміни до чинних нормативно-правових актів, які врегульовують процедуру призначення керівників державних компаній та членів їх наглядових рад, і вивести механізм призначення відповідних посадових осіб НАК «ЕКУ» з-під дії затверджених порядків. Враховуючи це, Національне агентство ідентифікувало у положеннях проєкту постанови корупціогенні фактори, які унеможливають прозору процедуру конкурентного відбору та призначення.

Опис виявлених корупціогенних факторів

1. Встановлення або розширення дискреційних повноважень органу державної влади за відсутності визначення вичерпних випадків, підстав, форм, строків, порядку здійснення таких повноважень

1.1. У проєкті постанови передбачено зміни, згідно з якими порядки проведення конкурсного відбору кандидатів на посади незалежних членів наглядової ради та представників держави господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі³, не застосовуватимуться до відбору членів наглядової ради НАК «ЕКУ».

¹ Згідно з інформацією Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

² Постанова Кабінету Міністрів України «Про припинення ліквідації Національної акціонерної компанії «Енергетична компанія України» від 10.11.2021 № 1174.

³ Затверджені постановами Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 №№ 142 та 143.

При цьому проектом постанови не визначено механізму відбору членів наглядової ради НАК «ЕКУ».

Відповідно до п. 4¹ ч. 1 ст. 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» (далі – Закон) уповноважені органи управління забезпечують призначення (обрання) незалежних членів наглядових рад господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі. До складу таких наглядових рад включаються незалежні члени наглядової ради, кількість яких повинна становити більшість членів наглядової ради (абз. 1 ч. 2 ст. 11² Закону).

Положеннями абз. 2 ч. 2 ст. 11³ Закону передбачається, що кандидати на посаду незалежних членів наглядової ради, що пропонуються суб'єктом управління до обрання, визначаються за результатами конкурсного відбору.

Враховуючи викладене, проект постанови створює правову невизначеність відбору членів наглядової ради НАК «ЕКУ», оскільки виводить правовідносини з їх призначення (обрання) з-під дії нормативно врегульованого конкурсного порядку, при цьому пропозиції до подальшого механізму призначення (обрання) членів наглядової ради компанії розробником не запропоновані.

Крім того, виведення НАК «ЕКУ» з-під дії вказаних порядків конкурсного відбору членів наглядових рад створює умови для упередженого призначення осіб, які надалі прийматимуть рішення та діятимуть в інтересах осіб, які мали вплив на їх призначення (у приватних інтересах).

Рекомендації НАЗК:

виключити з проекту постанови зміни до постанов Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 №№ 142 та 143.

1.2. Проект постанови передбачає внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 03.09.2008 № 777 «Про проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки» (далі – постанова № 777), згідно з якими пропонується виключити з-під дії цієї постанови відбір кандидатів на посаду голови виконавчого органу НАК «ЕКУ».

При цьому проектом постанови не визначено механізму здійснення відбору голови виконавчого органу НАК «ЕКУ», що створює юридичну невизначеність та може бути передумовою для призначення упереджених кандидатур з метою впливу на діяльність компанії.

Згідно з п. 8 ч. 2 ст. 52 Закону України «Про акціонерні товариства» обрання та припинення повноважень голови і членів виконавчого органу належать до виключної компетенції наглядової ради.

Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» призначення/звільнення з посади керівників господарських структур, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, допускається уповноваженими органами управління лише у тому випадку, якщо на підприємстві не утворено наглядової ради.

Також слід враховувати, що згідно з *Керівними принципами корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності* (далі – Керівні принципи), розробленими Організацією економічного співробітництва та розвитку, функція призначення та звільнення керівників державних компаній є однією з важливих функцій наглядових рад. Відповідно до рекомендацій, викладених у главі VII Керівних принципів, незалежно від типу

процедури, призначення керівника державного підприємства повинно базуватися на критеріях професіоналізму та на результатах конкурентного відбору. Особливо для великих державних підприємств, що задіяні у господарській діяльності, належною практикою вважається використання незалежних експертів для управління процедурою відбору.

Таким чином, з метою дотримання вимог закону та міжнародних стандартів корпоративного управління повноваження щодо призначення голови виконавчого органу НАК «ЕКУ» мають належати наглядовій раді, створення якої передбачено організаційно-правовою формою цієї компанії.

У зв'язку з цим внесенню запропонованих проектом постанови змін до постанови № 777 мають передувати відповідні зміни до статуту НАК «ЕКУ», які передбачатимуть повноваження наглядової ради на здійснення відбору кандидатів на посаду голови виконавчого органу НАК «ЕКУ» та його заступників за конкурсною процедурою на засадах доброчесності, професійності та конкурентності, а також їх призначення.

Водночас в умовах поточного стану корпоративної структури НАК «ЕКУ» та відсутності функціонуючої наглядової ради, яка може здійснити відбір керівника компанії, органу управління доцільно тимчасово, до моменту призначення наглядової ради, призначити особу, яка виконуватиме обов'язки керівника виконавчого органу НАК «ЕКУ».

Рекомендації НАЗК:

до внесення запропонованих у проєкті постанови змін до постанови № 777 внести такі зміни до статуту НАК «ЕКУ»:

«До виключної компетенції наглядової ради належить:

здійснення відбору кандидатів на посаду голови виконавчого органу та його заступників за конкурсною процедурою на засадах доброчесності, професійності та конкурентності;

призначення на посаду голови виконавчого органу, його заступників та звільнення їх з посади»;

з метою забезпечення діяльності НАК «ЕКУ»:

розпочати процедуру конкурсного відбору членів наглядової ради НАК «ЕКУ»;

тимчасово, до моменту призначення членів наглядової ради, органу управління слід призначити особу, яка виконуватиме обов'язки керівника виконавчого органу НАК «ЕКУ».

Висновок:

проєкт постанови містить корупціогенні фактори та потребує доопрацювання з урахуванням наведених рекомендацій.

Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції

Олександр НОВІКОВ

